

Activiteitenverslag 2022 van de Stuurgroep Erfgoed.

De Stuurgroep Erfgoed werd opgericht in 2004, met als eerste voorzitter Frans Van de Poel, voorzitter van het Genootschap voor Heemkunde. Sinds diens plotse overlijden neemt Guy Saelemaekers sinds juni 2005 het voorzitterschap waar.

De gemeentelijke Stuurgroep Erfgoed bestaat op 31 december 2022 uit Guy Saelemaekers (voorzitter), Patrick Vandenhoute (plaatsvervangend voorzitter), Stijn Van Meerbeeck (schepen), Herman Artois, Maurice Buelens, Marc De Busschere, André Mertens, René Smets, Julien Vandensande en Vic Van Eycken.

De Stuurgroep baseert haar werking op het Cultuurbeleidsplan 2004, het Jaaractieplan 2004 en het collegebesluit van 8 november 2004. De essentie van de werkzaamheden van de Stuurgroep bestaat uit het inventariseren en documenteren van het onroerend erfgoed van de gemeente Herent en hierover te publiceren.

De Stuurgroep werkt autonoom, onder auspiciën van de Cultuurraad en het gemeentebestuur, krijgt hiervoor een lokaal en tevens financiële werkingsmiddelen ter beschikking en bezorgt voor de verantwoording van deze werkingsmiddelen jaarlijks een activiteitenverslag aan het gemeentebestuur. ⁱ

De Stuurgroep publiceert boeken die aan een ruim publiek te koop worden aangeboden en geeft presentaties en lezingen aan belangstellenden over diverse aspecten van het onroerend erfgoed van de gemeente Herent.

De Stuurgroep vergadert elke maand in het oud gemeentehuis, behalve in juli en augustus.

De Stuurgroep verzorgt de contacten met o.m. Erfgoedcel Leuven, provincie Vlaams-Brabant, het Genootschap voor Heemkunde Herent en het Erfgoedhuis Kortenberg. De Stuurgroep neemt deel aan de activiteiten rond de Open Monumentendag in samenwerking met de Cultuurraad en het Genootschap voor Heemkunde. In de mate van het mogelijke probeert de Stuurgroep haar activiteiten te verbinden aan de jaarlijkse Erfgoeddag.

We krijgen vaak vragen om informatie en documentatie vanwege inwoners van de gemeente. In de mate van het mogelijke proberen we daar op te antwoorden.

De werkzaamheden, verslagen van vergaderingen, vorige activiteitenverslagen ... werden tot eind 2022 bekendgemaakt op <https://www.herent.be/stuurgroep-erfgoed>, maar sinds begin 2023 op www.erfgoedherent.be.

Werkzaamheden in 2022.

1. Vergaderingen in 2022.

2 februari, 2 maart, 4 april, 1 juni, 24 augustus, 5 oktober, 7 november, 19 december.

2. Project “Verdwenen handelszaken”.

Onder de coördinatie en eindredactie van Patrick Vandenhoute werkten we intensief door aan het project “Verdwenen handelszaken”.

Tientallen foto's van oude handelszaken vonden hun weg naar het beeldbankarchief van de stuurgroep. We verzamelden vele getuigenissen van familieleden van gewezen eigenaars en uitbaters van handelszaken die in de loop der tijden ophielden te bestaan.

Plaatsen waar mensen vroeger samenkwamen om hun basisinkopen te doen (bakkers, beenhouwers ...) of voor ontspanning (feestzalen, cafés ...) krijgen een plaats in ons nieuw boek dat in 2023 gepubliceerd zal worden.

3. Nieuwsbrief.

In het nieuwe werkjaar 2022 werd gestart met de uitgave van een nieuwsbrief. Deze wordt enkel digitaal verspreid aan de belangstellenden van onze werking.

De nieuwsbrief verscheen acht keer: in januari, februari, april, mei, juni, juli, november en december. Herman Artois verzorgt de eindredactie, met inbreng van de leden van de stuurgroep.

Verschillende onderwerpen kwamen aan bod, zowel degene die te maken hebben met de projecten waaraan we werken of waaraan we onze medewerking verlenen, als met actualiteit die verband houdt met onze opdracht. Over al deze onderwerpen wordt ook iets geschreven in het voorliggend activiteitenverslag.

4. Website.

Marc Debusschere werkte in nauwe samenwerking met de leden van de Stuurgroep een draaiboek uit om te komen tot een nieuwe website van de Stuurgroep. De Stuurgroep hechtte vooral veel belang aan o.a. de gebruiksvriendelijkheid, de regie zelf in handen houden, de gelaagdheid, vooral het aanbieden van informatie, eenvoudige navigatie ...

De proefversie ging online voor de leden van de stuurgroep op 1 september. De website www.erfgoedherent.be werd gelanceerd op 1 januari 2023. Hieraan werd ruime aandacht besteed in nieuwsbrief nummer 8 van december 2022.

5. Ingebruikname van een nieuw lokaal.

Het lokaal op de eerste verdieping van het oud gemeentehuis dat de Stuurgroep Erfgoed reeds jarenlang kon gebruiken, bood niet meer voldoende ruimte voor de vergaderingen, voor de documentatie van de werkzaamheden en voor het groeiende archief. Na gesprekken met de dienst vrije tijd besliste het college van burgemeester en schepenen dat we mochten beschikken over een ander, ruimer lokaal op het gelijkvloers, waarvoor dank. We ruilden hiervoor ons oud lokaal met het lokaal van het jeugdmuziekatelier. Daarnaast kregen we extra archief ruimte ter beschikking. Guy Saelemaekers zorgde voor de coördinatie van de werkzaamheden.

6. Herent in vogelperspectief.

De presentatie die Patrick Vandenhoute op 16 februari 2022 gaf voor het college van burgemeester en schepenen, het Genootschap voor Heemkunde en de Stuurgroep Erfgoed, was een succes. De stuurgroep zal nagaan wat we er in de toekomst mee doen (tentoonstelling, publicatie ...). We vragen wel juridisch advies (o.a. via de gemeente) om na te gaan of we zomaar foto's van particuliere woningen mogen publiceren.

7. Mechelsesteenweg in tijdsbeelden.

Patrick Vandenhoute verzorgde onder een zeer ruime belangstelling de presentatie “Mechelsesteenweg in tijdsbeelden” voor de algemene vergadering van het Genootschap voor Heemkunde op dinsdag 7 juni 2022 in zaal De Nok. Met deze presentatie wilde hij de evolutie van de Mechelsesteenweg, zowel de Boven- als de Benedensteenweg, in beeld brengen aan de hand van oude maar ook recente dorpsgezichten, verdwenen winkels, iconische gebouwen ... De Nok was met ruim 80 aanwezigen “tot de nok” gevuld.

8. Erfgoedwandelingen voor het LDC.

Het Lokaal Dienstencentrum heeft gevraagd of de mogelijkheid bestaat om erfgoedwandelingen te organiseren. Herman Artois deed dit een eerste maal in Herent-Centrum op donderdag 13 oktober. Nadien wordt bekeken of dit kan gebeuren op regelmatige tijdstippen en ook in andere deelgemeenten. Het accent van de wandeling ligt op onroerend erfgoed. De boeken van de Stuurgroep worden hiervoor als leidraad aangewend.

9. Lezing voor het Davidsfonds.

In het raam van de Week van de Geschiedenis gaf Herman Artois op maandag 7 november in De Nok een lezing voor het Davidsfonds Afdeling Herent-Winksele-Veltem-Beisem. Thema van de Week was “Trots in Vlaanderen”; waarop zijn we trots, op welke mensen, op welke gebouwen ... Onderwerp van de lezing was het onroerend erfgoed in Herent-Centrum verbonden met de mensen die daar rol hebben gespeeld. Er waren ruim 100 aanwezigen.

10. Kerk & Leven.

Kerk & Leven, Federatie Herent – “het parochieblad” – heeft belangstelling om op regelmatige tijdstippen informatie over de werking van de Stuurgroep Erfgoed te publiceren. Een eerste artikel, “In de voetsporen van pastoor De Clerck”, verscheen op 5 oktober.

11. Project “Woonwijken en bouwkundige gehelen”.

In 2022 bleven we informatie verzamelen over woonwijken en bouwkundige gehelen op het grondgebied van Herent. Het project beperkt zich niet tot wat traditioneel als “een wijk” wordt beschouwd. In Herent zijn vanaf de jaren 20 van de vorige eeuw een aantal stedenbouwkundige gehelen tot stand gekomen die we in beeld willen brengen. Ook de recente ontwikkelingen komen aan bod. Met onze drone werden in 2022 reeds heel wat mooie luchtbeelden van dit alles genomen.

12. Leemgroeven en kareelbakkers in Herent.

In het onderzoek dat Jef Maes voerde, komt het volgende aan bod: de oorsprong van de vele taluds op de Mollekensberg, aanwijzingen van veldovens, bakstenen van lokaal materiaal, leem, de grondstof voor kareelstenen, de locaties waar leem werd afgegraven, de wijze waarop kareelstenen werden gebakken, enkele foto's van bestaande gebouwen, veldovens en kareelstenen in historisch perspectief, toponiemen, conclusies en hypotheses.

Het artikel van Jef Maes en Herman Artois over de leemaafgravingen en kareelbakkers verscheen in Heembode 2022/1. Het onderwerp wordt nog verder uitgewerkt.

Op 24 augustus begeleidde Herman Artois een wandeling in het programma van het Mollekensfest. De wandeling ging langs zes historische leemgroeven en ook langs de pas opgekuiste Mollekensstraat, van aan de Acacialaan naar de Vlietstraat. Op 21 oktober deed hij hetzelfde voor het gemeentepersoneel.

13. Archieven van Volkswoningbouw.

Naar aanleiding van de nieuwe organisatie van de sociale huisvestingsmaatschappijen in Vlaanderen tegen 1 januari 2023, met maar één woonmaatschappij per gemeente, en de verhuis van Volkswoningbouw naar het nieuwe kantoor op de Wijgmaalsesteenweg, kreeg de Stuurgroep Erfgoed de vraag om na te gaan of er in het archief van Volkswoningbouw (Wilselsesteenweg 23) zaken zijn die ons kunnen interesseren en die we kunnen bewaren, zoals plannen, foto's, documenten ... die interessant kunnen zijn voor ons "lopend" project "woonwijken en bouwkundige gehelen". Vijftien documenten werden in het archief van de Stuurgroep opgenomen.

14. Deelname aan de vergaderingen van het nieuwe Cultuurnetwerk van de gemeente.

De stuurgroep werkte mee aan de uitbouw van het Cultuurnetwerk van de gemeente Herent.

15. Deelname aan het project "Herbestemming van de Sint-Laurentiuskerk van Veltem".

De Stuurgroep Erfgoed nam deel aan de werkzaamheden van het project "Herbestemming van de Sint-Laurentiuskerk van Veltem". In 2022 werd de Pastoor De Clerckwandeling uitgewerkt.

De inhuldiging van de wandeling ging door op dinsdag 28 juni. In de loop van de dag begeleidde Herman Artois de vierde, vijfde en zesde leerjaren van de PDC-school op de wandeling. 's Avonds na het officiële gedeelte in de kerk, werd de wandeling "In de voetsporen van pastoor De Clerck" opnieuw gedaan.

16. Toetreding tot de IOED WinAR.

Op 4 oktober nam Herman Artois deel aan een vergadering in De Kouter over de mogelijke uitbreiding van de intergemeentelijke onroerend erfgoeddienst IOED WinAr met o.a. Herent. Ook zou worden gedacht om een aanvraag in te dienen om erkend te worden als onroerenderfgoedgemeente. Voor het college waren burgemeester Pollers en schepenen Scheys aanwezig. We vernamen dat de gemeente principieel akkoord gaat om toe te treden tot de IOED WinAr. Het werkgebied van de IOED WinAr bestrijkt o.a. de gemeenten Holsbeek, Tremelo, Haacht en Rotselaar.

17. Gebouwen met een erfgoedwaarde.

De Stuurgroep heeft een brief bezorgd aan het college van burgemeester en schepenen in verband met gebouwen met een erfgoedwaarde. We stellen regelmatig vast dat er werken bezig zijn aan gebouwen die voor ons een erfgoedwaarde hebben. Aan het college wordt gevraagd om na te gaan hoe de Stuurgroep van dergelijke projecten op de hoogte kan worden gebracht. De modaliteiten kunnen in een eenvoudige procedure worden uitgewerkt. Op een bepaald moment in de procedure kan de administratie stedenbouw aan de bouwheer laten weten dat de stuurgroep belangstelling heeft om nog foto's te komen nemen en eventueel met de bouwheer de geschiedenis van het gebouw te reconstrueren.

18. Project van Parcum over kapelletjes in Vlaanderen.

Parcum is op zoek naar persoonlijke verhalen die mensen hebben bij of met kapelletjes. Het gaat dan over zeer uiteenlopende verhalen: van er even stilvallen, nadenken over geliefden, tot verhalen over plaatselijke vormen van volksdevoties zoals een aantal keren rond de kapel wandelen, lintjes hangen in de kapelboom of haag, kaarsen branden ... Het project heeft als

doel om op één centrale plaats/website alle informatie over kapellen samen te brengen via een online-inventaris die mensen zelf kunnen invullen.

Guy Saelemaekers heeft na contact met Bert Verheyden, adviseur religieus erfgoed en begeleider participatietrajecten bij PARCUM vzw, ons boek over de kapelletjes opgestuurd.

19. Inventaris van kunstwerken op het openbaar domein.

De Stuurgroep werkt mee aan de inventaris van kunstwerken op openbaar domein, een vraag die ons werd gesteld door de gemeente en de cultuurraad.

20. Nieuws uit de gemeenteraad.

De Stuurgroep volgt op wat in de gemeenteraad van Herent wordt beslist omtrent onroerend erfgoed.

ⁱ Alle afbeeldingen Archief Stuurgroep Erfgoed, Collectie René Smets, Collectie Dirk Billen, Patrick Vandenhaute, Herman Artois.